

Ερωτήσεις εισαγωγής στα Πολιτικά, σελ.164-165 σχολικού βιβλίου

1.Γιατί ο Αριστοτέλης αφιέρωσε το έργο του στη μελέτη των επιμέρους αρετών του ανθρώπου και πώς μέσω αυτών διαφαίνεται ότι η ηθική φιλοσοφία είναι μέρος της πολιτικής φιλοσοφίας;

Σελίδα 164: Διαβάσαμε ως τώρα μερικές ενότητες από το δεύτερο βιβλίο των *Ηθικών Νικομαχείων*, του έργου που ο Αριστοτέλης αφιέρωσε στην μελέτη των επιμέρους αρετών του ανθρώπου, είτε αυτών που σχετίζονται με τη γενικότερη συμπεριφορά του ατόμου και με τον χαρακτήρα του, είτε αυτών που σχετίζονται με το μυαλό του, με τη διάνοιά του. Προς τι όμως όλη αυτή η μελέτη; Για ποιον, στην πραγματικότητα, λόγο χρειάζεται να ψάξουμε να βρούμε τι θα πει *ανδρεία ή σωφροσύνη, δικαιοσύνη ή φρόνηση*; Η απάντηση του Αριστοτέλη στα ερωτήματα αυτά είναι ίδια με την απάντηση που θα έδινε κάθε αρχαίος Έλληνας: «Μα, φυσικά, για να γίνουμε καλοί πολίτες· για να λειτουργήσουμε σωστά μέσα στην πόλη, ζώντας δίπλα σε όλους τους άλλους συν- πολίτες μας». Μια τέτοια απάντηση αφήνει να φανεί πως τις αρετές ο αρχαίος Έλληνας (ίδια, επομένως, ήταν και του Αριστοτέλη η αντίληψη) δεν τις επιδίωκε για χάρη του εαυτού του· η απόκτηση ή η μη απόκτησή τους από το άτομο δεν ήταν μια αποκλειστικά δική του υπόθεση, κάτι δηλαδή που αφορούσε μόνο τον ίδιο. Εκείνο που είχε σημασία για τον αρχαίο Έλληνα ήταν ότι με την απόκτηση των αρετών (ή με τη μη απόκτησή τους) θα λειτουργούσε τελικά με έναν συγκεκριμένο τρόπο μέσα στην πόλη του: σωστόν ή λανθασμένο. Καταλαβαίνουμε έτσι ότι η ηθική φιλοσοφία είναι στην πραγματικότητα μέρος της πολιτικής φιλοσοφίας. Ο Αριστοτέλης το δηλώνει ολοκάθαρα με τον τρόπο που τελειώνει τα *Ηθικά του Νικομάχεια*: «Τώρα που μιλήσαμε για όλα αυτά, είναι η ώρα να μιλήσουμε και για νόμους και πολιτεύματα. Τότε θα έχουμε ολοκληρώσει την *περι τὰ ἀνθρώπινα φιλοσοφία μας*. Ας αρχίσουμε λοιπόν τον λόγο μας». Η παράξενη αυτή για τέλος βιβλίου φράση εξηγείται μόνο αν θεωρηθεί πέρασμα σε ένα καινούργιο βιβλίο. Το βιβλίο αυτό είναι τα Πολιτικά. Σ' αυτό, πράγματι, το βιβλίο του Αριστοτέλη ο λόγος είναι για τα θέματα που αυτός εξήγγειλε στο τέλος των *Ηθικών Νικομαχείων* του.

2.Ποια θέματα αναπτύσσονται στα κεφάλαια των Πολιτικών που διδάσκονται σ' αυτό το βιβλίο;

Σελίδα 164: Από τα Πολιτικά εμείς θα έχουμε την ευκαιρία να διαβάσουμε μερικές ενότητες. Στην πραγματικότητα θα παρακολουθήσουμε διδασκαλίες του Αριστοτέλη α) για τη γένεση της πόλης, β) για το περιεχόμενο της έννοιας *πολίτης*, γ) για το περιεχόμενο της έννοιας "πολίτευμα" (*πολιτεία*), δ) για τα είδη των πολιτευμάτων, ε) για θέματα σχετικά με τη διακυβέρνηση της πόλης, στ) για θέματα παιδείας και εκπαίδευσης.

3.Ποια σημασία δίνει ο Αριστοτέλης στην έννοια «πόλις» και ποιος ο στόχος αυτής;

Σελίδα 164-165: Η αρχαία ελληνική αυτή λέξη δεν είχε τη σημασία που έχει η δική μας λέξη "πόλη". Η αρχαία ελληνική λέξη πόλις αντιστοιχεί μάλλον στη δική μας έννοια "κράτος". Αυτή η πόλις - κράτος είναι στα Πολιτικά μια κοινότητα που την αποτελούν κυβερνώντες και κυβερνώμενοι, *ἄρχοντες και ἀρχόμενοι*. Είναι ένα όλον που το αποτελούν, όπως θα δούμε, *μέρη*· τα μέρη αυτά δεν χάνουν μέσα στο όλον τη δική τους φυσιογνωμία. Ως όλον λοιπόν η πόλις - κράτος αποτελείται από ανόμοια μεταξύ τους στοιχεία· μερικά από αυτά ασκούν εξουσία, τα άλλα υπακούουν. Ως όλον η πόλις έχει για στόχο της την *ευδαιμονία*, κι αυτή

πάλι είναι το αποτέλεσμα της *αυτάρκειας*, της απόλυτης μακάρι ανεξαρτησίας από οτιδήποτε βρίσκεται έξω από την *πόλιν*.

4. Να γράψετε δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:

- 1) Ο Αριστοτέλης αφιέρωσε τα *Ηθικά Νικομάχεια* στη μελέτη των επιμέρους αρετών του ανθρώπου.
- 2) Στα *Ηθικά Νικομάχεια* ο Αριστοτέλης διερευνά μόνο τις αρετές που σχετίζονται με το μυαλό του, με τη διάνοιά του.
- 3) Εκείνο που είχε σημασία για τον αρχαίο Έλληνα ήταν ότι με την απόκτηση των αρετών (ή με τη μη απόκτησή τους) θα λειτουργούσε τελικά με έναν συγκεκριμένο τρόπο μέσα στην πόλη του: σωστόν ή λανθασμένο.
- 4) Η ηθική φιλοσοφία είναι στην πραγματικότητα μέρος της πολιτικής φιλοσοφίας.
- 5) Οι νόμοι και τα πολιτεύματα δεν περιλαμβάνονται στην *περί τὰ ἀνθρώπινα φιλοσοφία*.
- 6) Στα *Πολιτικά* ο λόγος είναι για τα θέματα που ο Αριστοτέλης εξήγγειλε στο τέλος των *Ηθικών Νικομαχείων* του.
- 7) Στα *Πολιτικά* δεν εξετάζονται θέματα παιδείας και εκπαίδευσης.
- 8) Η αρχαία ελληνική λέξη «πόλις» είχε την ίδια σημασία που έχει η δική μας λέξη "πόλη".
- 9) Η αρχαία ελληνική λέξη *πόλις* αντιστοιχεί μάλλον στη δική μας έννοια «κράτος».
- 10) Η *πόλις* – *κράτος* είναι στα *Πολιτικά* μια κοινότητα που την αποτελούν κυβερνώντες και κυβερνώμενοι, *ἄρχοντες και ἀρχόμενοι*.
- 11) Η *πόλις* *κράτος* είναι ένα *όλον* που το αποτελούν μέρη, τα οποία δεν χάνουν μέσα στο *όλον* τη δική τους φυσιογνωμία.
- 12) Ως *όλον* η *πόλις* *κράτος* αποτελείται από όμοια μεταξύ τους στοιχεία.
- 13) Ως *όλον* η *πόλις* έχει για στόχο της την *ευδαιμονία*, η οποία είναι το αποτέλεσμα της *αυτάρκειας*, της απόλυτης μακάρι ανεξαρτησίας από οτιδήποτε βρίσκεται έξω από την *πόλιν*.